

SPECIALIOJI PEDAGOGĖ JOLITA USCILAITĖ

2023 m. gegužės 15-19 dienomis Kauno Prano Daunio ugdymo centro pedagogė Jolita Uscilaitė ir Aušra Jancevičienė vyko į stažuotę Barselonoje pagal Erasmus+ KA1 mobilumo programą “Identifying Barriers to Learning – A Special Educational Needs Masterclass“, finansuotą ES lėšomis, projekto Nr. 2020-1-LT01-KA101-077795. Mokymuose dalyvavo pedagogai iš Airijos, Kroatijos, Anglijos, Lietuvos, Vokietijos, Serbijos ir Italijos.

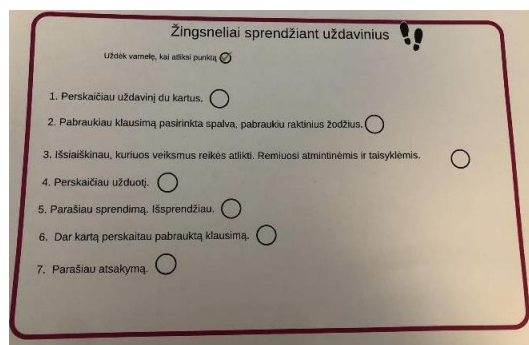
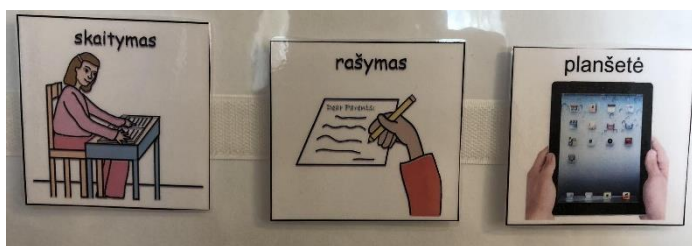
Kurso metu buvo plečiamos žinios apie specifinius mokymosi sutrikimus. Buvo aptariami sunkumai, kuriuos patiria sutrikimų turintys asmenys – tiek vaikai, tiek suaugę, ir veiksmingi pagalbos būdai.

Mokymų metu lektorė J. A. Smith, turinti 35 metų darbo su žmonėmis, turinčiais ASS ir specifinių mokymosi sutrikimų patirtį, akcentavo – vaikai, turintys autizmo spektro sutrikimus, mokymosi aplinkoje gali susidurti su panašiais ar net tokiais pat iššūkiais, su kuriais susiduria turintieji aktyvumo ir dėmesio (ADHD), skaitymo (disleksija), rašymo (disgrafija), matematikos (diskalkulija) sutrikimus. Pasak lektorės, žmonės dažnai tiki, kad disleksija yra regimojo pobūdžio sutrikimas, tačiau iš tiesų disleksija – tai ne matymo sunkumai, ar akių sutrikimai, disleksija – tai sunkumas apdorojant regimąją informaciją. Svarbu suprasti, kad disleksiją ir disgrafiją turintys žmonės susiduria ne tik su fonologinio suvokimo apdorojimo sunkumais, tačiau jiems būdingi ir trumpalaikės verbalinės atminties, orientavimosi erdvėje ir motorikos sunkumai. Dėl šių priežasčių specifinių mokymosi sutrikimų turinčių mokinių ugdymas vykdomas kompleksiskai: koreliuojant tikslingas lavintinas sritis su pritaikomomis mokymosi strategijomis, metodais bei pagalbinėmis priemonėmis.

Lektorės teigimu, „specifinių mokymosi ir raidos sutrikimų asmenys patys mokosi strategijų, kurios jiems tinka. Jie mąsto ir mato dalykus kitaip. Mokiniai, turinčiam specifinių mokymosi ir raidos sutrikimų, reikia strategijų. Jie to neišauga.

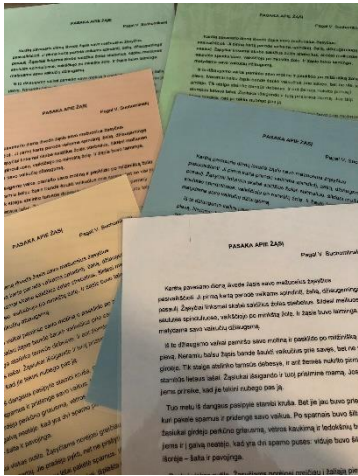
Taigi, kaip padėti mokiniams, kuriems kyla sunkumų?

- Mokiniais, turintiems ASS ir specifinių mokymosi sutrikimų, svarbu struktūruoti ugdymo procesą, supažindinti vizualinių priemonių pagalba atliekamų užduočių eigą. Struktūruoti ir pačių užduočių atlikimo eigą.

- Žmonėms, turintiems skaitymo sutrikimų, draugiškas šrifto dydis – 14; draugiški šriftai – Arial, open dyslexic, calibri, **comic sans**. Griežtai nerekomenduojamas pasviręs ar paryškintas šriftai.

Teksto ir popieriaus lapo , popieriaus lapo ir tušinuko spalvų kontrastų sumažinimas (kai kurie mokiniai mums įprastas juoda – balta spalvas apibūdina kaip itin spiginančias akis, o kartais tiek ryškėmis, kad net skauda akis žiūrint į tekstą).

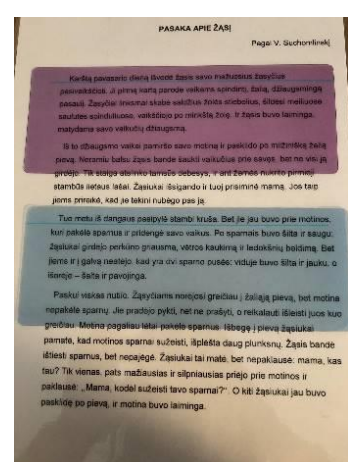
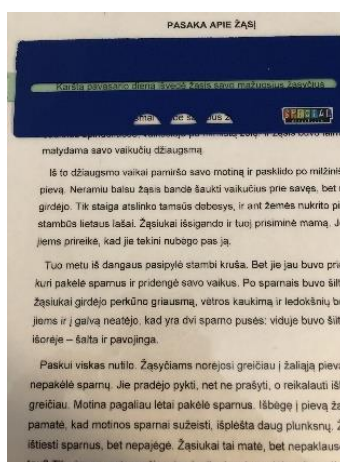
Įsilinkniuok žodžių junginius

	VIENASKAITA	DAUGISKAITA
Vard. (kas?)	Aštrus maistas	Aštrūs maistai
Kilmininkas (ko?)	Aštrus maistas	Aštrūs maistai
Naudininkas (kam?)	Aštrus maistas	Aštrūs maistai
Galinininkas (ką?)	Aštrus maistas	Aštrūs maistai
Inagininkas (kuo?)	Aštrus maistas	Aštrūs maistai
Vietininkas (kur? Kame?)	Aštrus maistas	Aštrūs maistai

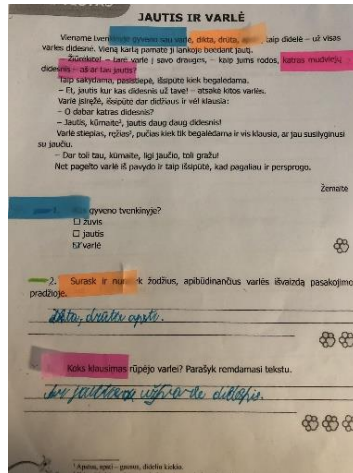
- Vizualizuoti atraminę medžiagą ir leisti ja naudotis pamokoje. Turėti atmintinių, pagalbinės medžiagos sąsiuvinį.

BŪDvardis VYRIŠKA GIMINĖ		BŪDvardis MOTERIŠKA GIMINĖ	
vienaskaita	daugiskaita	vienaskaita	daugiskaita
VARD. kokis?	VARD. kokie?	VARD. kokia?	VARD. kokios?
KILM. kokio?	KILM. kokių?	KILM. kokios?	KILM. kokių?
NAUD. kokiam?	NAUD. kokiams?	NAUD. kokiai?	NAUD. kokioms?
GAJ. kokis?	GAJ. kokius?	GAJ. kokia?	GAJ. kokias?
JN. kokiu?	JN. kokiais?	JN. kokia?	JN. kokiomis?
VIET. kokiamse?	VIET. kokiuose?	VIET. kokioje?	VIET. kokiose?

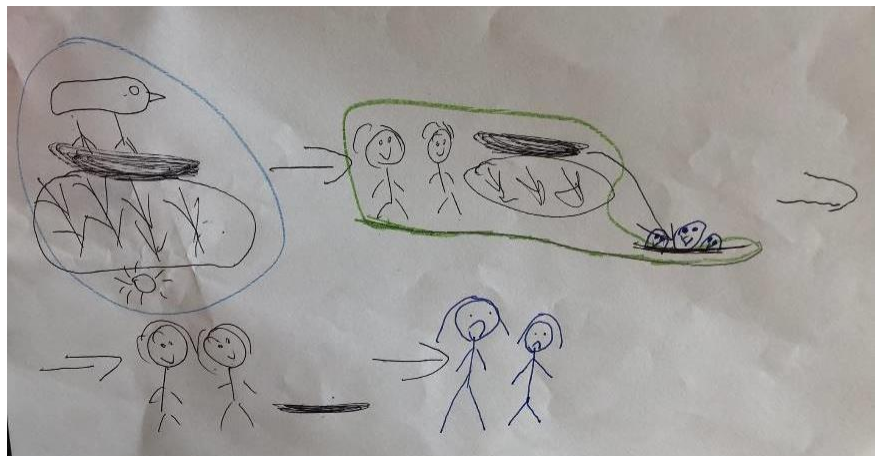
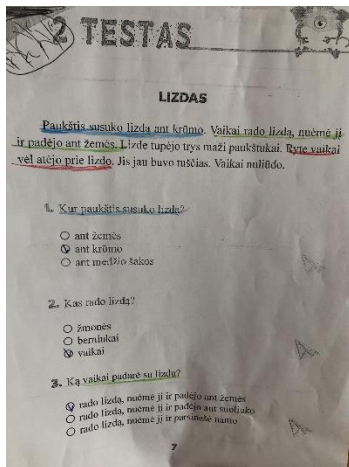
- Skaitymo įgūdžių lavinimui naudoti skaitymo membranas (jas taip pat galima pritaikyti pagal reikiama kontrastą), lydėti skaitomą tekstą pirštu/pieštuku, pasižymėti skaitomą tekstą lipniu lapeliu.

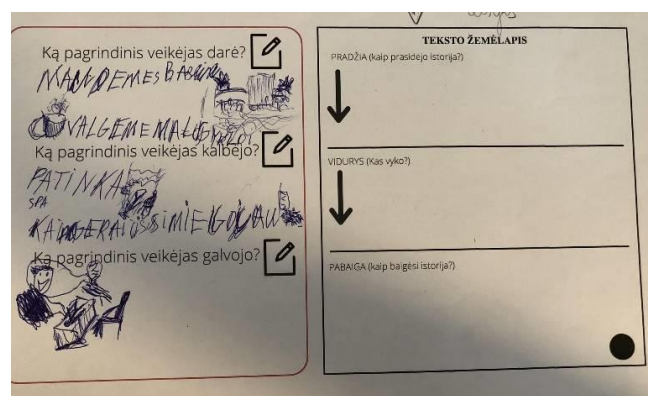
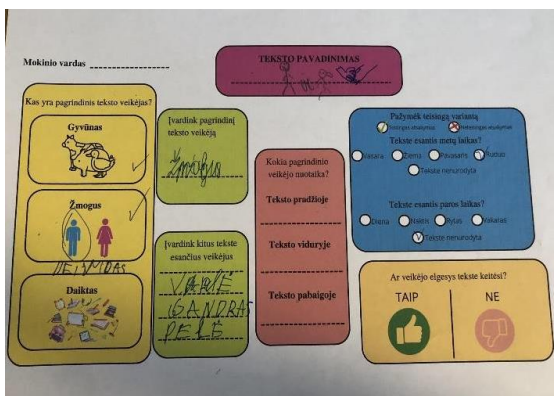
- Teksto suvokimo įgūdžių lavinimui: prieš skaitant tekstą perskaityti turinio klausimus, juos sužymėti spalvotais lipniais lapeliais arba sužymėti skirtingomis spalvomis, skaitant tekstą tokią pat spalva sužymėti atitinkančius atsakymus.

- Teksto suvokimo įgūdžių lavinimui naudoti vizualizacijas sakiniams paaiškinti, piešiant patiems arba kartu su mokiniu. Rekomenduojama piešti vizualizacijas prieš atsakant į teksto turinio klausimus. Svarbu suprasti, kad vizualizacijos nereikalauja didelių piešimo gebėjimų, vaikai jas supranta itin paprastas.

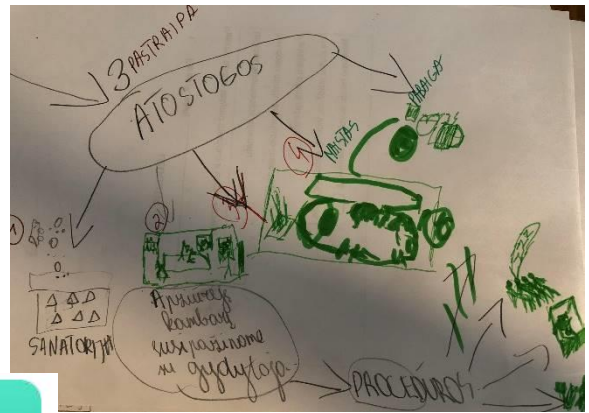
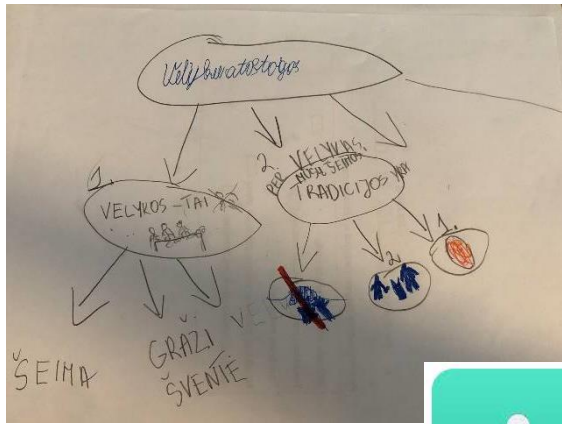

- Teksto suvokimo įgūdžių lavinimui naudoti teksto žemėlapius siekiant geriau suprasti tekste pateiktą pagrindinę mintį ir įvykių, aplinkybių eigą.

- Rašymo įgūdžiams ir rišliosios kalbos lavinimui naudoti minčių žemėlapi, kuriame galima rašyti/piešti popieriaus lape arba programėlyje „Mindly“. Remiantis minčių žemėlapiu, rekomenduoju kurti pasakojimą, rašinėlį.

Google Play
Mindly (mind mapping) –...

- Rašymo kompiuteriu įgūdžiams gerinti naudoti specialius klaviatūros lipdukus, atskiriančius raides, skyrybos ženklus.

- Specifinių mokymosi sutrikimų turintiems vaikams rekomenduojama leisti atsiskaityti kai kurias užduotis žodžiu arba įrašiusiems į diktofoną (pvz.: rašinėlį, atpasakojimą), vietoj užduočių atlikimo raštu sąsiuvinyje/popieriaus lape, leisti atlikti užduotis kompiuteryje.

Kurso metu vienas iš svarbiausių akcentų buvo pedagogo supratimo, empatijos ugdymas apie mokymosi procesą iš asmens, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, perspektyvos. Visų mūsų (pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, tėvų), siekiančių padėti sunkumus patiriančiam mokiniui, pirminis klausimas sau turėtų būti „Ką mes galime pakeisti savyje, kad galėtume padėti vaikui? Kaip mes tai padarysime?“. Dėl to pirmiausia turime keisti požiūrį ir ieškoti pagalbos galimybių.